

BogFeature

Statsministre - 8 socialdemokrater

Af cand.phil, seniorkonsulent Carsten Egø Nielsen

Den umiddelbare første tanke man kan få, når man konstaterer, at der er udgivet en antologi om de 8 socialdemokratiske statsministre i 1900-tallet er: Hvad skal vi med den – hvad nyt kan den bidrage med? Er der ikke i nyere tid udgivet den ene bog efter den anden, enten om vores statsministre eller skrevet af dem selv? Og tillige er der for 5 år siden udgivet et værk med ikke kun de socialdemokratiske statsministre, men samtlige statsministre i det 20. århundrede, nemlig Søren Mørchs fremragende bog "25 statsministre" (Gyldendal 2004).

Svaret på spørgsmålene bliver efter en gennemlæsning af bogen til dels givet. Anledningen til udgivelsen af bogen er nemlig, at Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv (ABA) den 12. juni 2009 fyldte 100 år. Og netop de socialdemokratiske statsministre i denne periode har haft tradition for at aflevere deres arkiver til ABA, og for de flestes vedkommende suppleret med personlige genstande. ABA har derfor også valgt at markere jubilæet med en særudstilling, og antologien er udarbejdet så den tillige tjener som katalog til udstillingen. Det betyder også, at der i antologien er rigtig mange fotos fra fx familiealbum, afbildninger af personlige ejendele, valgplakater o.l., herunder flere, der ikke har været offentliggjorte tidligere. Disse illustrationer er absolut en af antologiens styrker.

Som den første socialdemokratiske statsminister tiltrådte Thorvald Stauning i 1924, og i de 76 år frem til år 2000, var der socialdemokratisk statsminister i de ca. 52 år. Stauning er i øvrigt stadig den statsminister, der har haft embedet længst, nemlig ca. 15 år, fordelt over 2 perioder. Som titlen angiver, er de 52 år fordelt på 8 statsministre, hvoraf Vilhelm Buhl sad kortest tid med samlet lidt over 1 år – endda fordelt på to perioder, hvor den første var under Staunings sygdomsperiode.

De 8 statsministre er beskrevet af 8 forskellige forfattere. Forfatterne har haft frie hænder, men en ramme har været at beskrive de enkelte statsministres væsentligste mærkesager, politiske sejre og problemer i deres embedsperiode. Med denne ramme adskiller antologien sig fra egentlige biografier, og for den læser, der alene ønsker et godt overblik over de enkelte statsministre uden for mange detaljer, er antologien absolut læseværdig. De 8 forfattere har forskellig baggrund uden, at der er redegjort dybere for valget af disse forfattere og deres baggrund. Naturligt er en af forfatterne arkivchefen på ABA, men også et par journalister og en kommunikationsrådgiver bidrager – eksempelvis fordi de har været tæt på de pågældende til portrætdsendelser i diverse medier. Denne blanding af forfatternes individuelle faglighed forringer dog på ingen måde det samlede indtryk af antologien. Tværtimod kan det betragtes som en styrke, at vægtning, sprog o.l. er forskelligt, uden at antologien af den grund bliver usammenhængende og flagrende i strukturen.

Efter hver artikel er angivet de tilhørende noter. Det er karakteristisk, at de fleste noter henviser til tidligere offentligt udgivne biografier og værker, ligesom der naturligvis er mange henvisninger til Søren Mørchs tidligere nævnte arbejde. Der er – trods at udgivelsen kommer fra et bibliotek og arkiv – formentlig ikke tale om megen ny viden fra ikke tidligere brugt kildemateriale. Derimod er der tale om udmærket beskrivelser sat sammen af oplysninger fra forskellige værker, og dermed beskrivelser med nye vinkler og vurderinger. Selv om der naturligt har været en vis sammenhæng mellem statsministrene fra arbejderbevægelsens store parti til arbejderbevægelsens bibliotek og arkiv, er der også i antologien plads til beskrivelser af mindre heldige episoder og personlige karaktertræk ved de 8 vidt forskellige statsministre. Men det samlede indtryk er, at forfatterne i stort omfang synes godt om den statsminister, de hver især

beskriver, uden de nødvendigvis behøver være politisk enige med dem. Men der er helt klart en respekt for den indsats, de hver især har ydet. Helt så skarp i karakteristikkene, som Søren Mørch er i hans nævnte værk, er der dog ikke tale om.

Og hvad blev så svaret på det indledende spørgsmål: Hvad skal vi med denne bog og hvad nyt kan den bidrage med? Svaret er, at med denne antologi får vi dels adgang til nogle fremragende illustrationer, dels får læseren, der ikke har lyst til at læse omfattende biografier med mange detaljer, muligheden for hurtigt at danne sig et kvalificeret og tilstrækkeligt nuanceret billede af de 8 statsministre, der besad embedet i perioden, hvor velfærdssamfundet blev skabt og opbygget. Som katalog for særudstillingen i anledningen af jubilæet, er antologien rigeligt omfattende og for mange besøgende (og elever/studerende) vil den uden tvivl være en rigtig god indføring i de 8 statsministres liv og indsats, og med notehenvvisningerne er der tilstrækkelige henvisninger til uddybninger for den, der måtte blive inspireret til dette.